

Gramatica normativă a limbii române

FIȘE DE LUCRU PENTRU PREGĂTIREA
LA EXAMENUL DE **EVALUARE NAȚIONALĂ**

clasele V-VI

Cuprins

Cum să parcurgi fișele de antrenament?	3
Cum să parcurgi fișele de evaluare?	4
Abrevieri și simboluri folosite	5
Fișe de antrenament	7
Fișe de evaluare	79
Răspunsuri și sugestii de rezolvare	121
Fișe de antrenament: răspunsuri și sugestii de rezolvare	122
Fișe de evaluare: bareme și sugestii de rezolvare	126
Bibliografie selectivă	136
Conținuturi – repere și cuvinte-cheie	137

Pronumele personale *eu, el, ei, ele* se rostesc cu *i*-semivocală la început: [îeū], [îel], [îei], [îele]. ❶

Atunci când nu suntem siguri de sensul unui cuvânt, consultăm *Dicționarul explicativ al limbii române* (DEX) sau site-ul dexonline.ro.

Unele cuvinte au forma apropiată de alți termeni din limbă, iar vorbitorii tind să le atribuie un sens, fără a verifica în dicționar. De exemplu, cuvântul *columbofil* se aseamănă la formă cu termeni precum *Columb* sau *Columbia*, însă nu are legătură cu sensul acestor două cuvinte (*columbofil* înseamnă „crescător de porumbei”). ❷❸❹

Verbele *a crea* și *a agreea* se scriu cu doi *e* la modul indicativ, timpul prezent, persoanele:

- I, singular: *creez, agreez*;
- a II-a, singular: *creezi, agreezi*;
- a III-a, singular: *crează, agreează*;
- a III-a, plural: *crează, agreează*.

Aceste forme se scriu cu dublu *e* atunci când există în structura lor litera *z*. ❺

FIȘA DE ANTRENAMENT 1

1. Subliniază în enunțul următor cuvântul care se rostește diferit față de felul în care se scrie:

Nu înțeleg de ce trebuie ca eu să răspund pentru toate.

2. Asociază cuvintele din prima coloană cu sinonimele din coloana a doua. Verifică-te folosind un dicționar.

<i>reușită</i>	<i>staționare</i>
<i>traseu</i>	<i>răzbunător</i>
<i>vindicativ</i>	<i>indescifrabil</i>
<i>ilizibil</i>	<i>itinerar</i>
<i>oprire</i>	<i>succes</i>
	<i>vindecător</i>

3. Identifică perechile de antonime din lista următoare:

limpede   *greșit*   *a returna*   *imaculat*   *util*   *insolent*
a împrumuta   *corect*   *turbure*   *respectuos*   *nefolositor*

4. Subliniază varianta corectă din enunțurile de mai jos și alcătuiește apoi propoziții în care să folosești termenul nesubliniat.

- O compunere trebuie să aibă minimum trei *aliniat*/*alineate*.
- Bunica noastră este *originală*/*originară* din Oradea.
- Am rezolvat *orar*/*oral* toate exercițiile din manual.
- Chipul acestui domn îmi era *familiar*/*familial*.
- Roțile din spate de la vechea mașină a bunicului sunt pe *geantă*/*jantă* de câteva luni.

---

5. Încercuiește litera enunțurilor în care formele verbale sunt scrise corect.

- Această melodie creează o atmosferă plăcută.
- Bunicii mei nu-l agreează deloc pe Mircea.
- Studenții noștri au creat o aplicație utilă tuturor.

Învățăm

- d. Prin lectură, creăm momente de neuitat.
e. Acum câțiva ani nu acream aceste persoane.
f. Trebuie să comunicăm și cu oameni pe care nu îi agreezi.
g. Nu este de dorit a creea necazuri celorlalți.

6. Completează spațiile libere cu forma potrivită a verbelor, astfel încât să se realizeze acordul dintre subiect și predicat.

- Razele de dimineață ale soarelui îmi _____ (a pătrunde, modul indicativ, timpul prezent) în cameră și o luminează.
► Numărul de mașini parcate neregulamentară, încurcând de cele mai multe ori pietonii, _____ (a crește, modul indicativ, timpul perfect compus).
► În sfârșit, _____ (a trece, modul indicativ, timpul perfect compus) Irina și Maria pe la noi.
► Verișorul meu primar și fratele meu mai mare _____ (a fi, modul indicativ, timpul prezent) într-o tabără la munte.

7. În seria de mai jos există doar patru forme corecte de imperativ. După ce le identifici, folosește-le pentru a completa enunțurile date.

<i>nu zi!</i>	<i>nu fă!</i>
<i>nu zice!</i>	<i>nu face!</i>
<i>nu faceți!</i>	<i>nu ziceți!</i>
<i>nu face-ți!</i>	<i>nu zice-ți!</i>

- a. _____ acest secret, pentru că altfel mă voi supăra pe tine!
b. V-am spus deja, _____ dezordine în cameră!
c. Dragă Dan, _____ aceeași greșeală pe care am făcut-o și eu!
d. _____ lucruri neadevărate!

8. Rescrie fragmentul următor, corectând greșelile de orice fel.

Copiii, a reușit să învețe la Istorie și la Limba și literatura română în mai puțin de două ore.

Între subiect și predicat există o relație de acord în persoană și număr:

Ei citesc. (ei – pers. III, pl.;
citesc – pers. III, pl.).

Dacă subiectul este exprimat printr-un substantiv, acordul se face întotdeauna la persoana a III-a, singular sau plural, în funcție de numărul substantivului (*Elevul citește./Elevii citesc.*).

Când subiectul este multiplu (în structura lui existând două sau mai multe substantive), acordul se face la plural (*Dan și Victor citesc zilnic.*). Uneori, termenii subiectului multiplu apar la distanță (*Soarele de dimineață, cântecul păsărelelor și parfumul florilor de primăvară îmi încălzesc sufletul.*).

Între subiect și predicat nu se pune virgulă. ⑥

Imperativul negativ se formează astfel:

- la singular: *nu* + forma de infinitiv a verbului (fără *a*): *a citi* – *nu citi!*; *a face* – *nu face!*; *a zice* – *nu zice!*;
- la plural: *nu* + forma afirmativă de imperativ: *citiți!* – *nu citiți!*; *faceți!* – *nu faceți!*; *ziceți!* – *nu ziceți!*.

La modul imperativ, persoana a II-a, plural, grupul *-ți* nu apare niciodată scris cu cratimă. ⑦

Denumirile disciplinelor școlare (*matematică, istorie, limba și literatura română, geografie etc.*) se scriu cu literă mică atunci când se află în interiorul enunțului, deoarece sunt substantive comune.

⑧

Învățăm

Formele verbale *ești, este, eram, erai, era, erați, erau* se rostesc cu *i*-semivocală la început: [îești], [îeste], [îeram], [îeraî], [îera], [îerați], [îeraă]. ❶

Pentru a verifica forma unui cuvânt, se consultă DOOM³ sau DEX (cea mai recentă ediție), care pot fi regăsite și pe site-urile doom.lingv.ro și dexonline.ro. Unele cuvinte circulă în limbă cu forme neacceptate de normă. De exemplu, *repercusiune* (consecință, urmare) este folosit adesea de către vorbitori cu forma greșită *repercursiune*. ❷

Cuvântul *calitativ* nu înseamnă *bun* sau *de bună calitate*. Sensul acestui adjectiv (folosit și ca adverb) este *care ține de calitate, privitor la calitate, care se referă la calitate*. De aceea, enunțul *Am făcut o cercetare calitativă asupra produselor din piață*, se poate reformula astfel: *Am făcut o cercetare privind calitatea produselor din piață*. ❸

La modul indicativ, timpul mai-mult-ca-perfect, desinența (sunetul/sunetele care arată persoana și numărul) pentru persoana a II-a, numărul singular este *-și, nu -i* (*tu văzuseși, nu tu văzusei; tu mâncaseși, nu tu mâncasei*). Numărul plural este marcat prin grupul de sunete *-ră* (*eu mâncasem – noi mâncaserăm; tu mâncaseși – voi mâncaserăți; el/ea mâncase – ei/ele mâncaseră*). ❹❺

FIȘA DE ANTRENAMENT 2

1. Subliniază în enunțul următor cuvintele care se rostesc diferit față de felul în care se scriu:

Soarele era deja înălțat, iar noi toți eram nerăbdători să plecăm la munte.

2. Asociază cuvintele din prima coloană cu sinonimele lor din coloana a doua.

<i>abil</i>	<i>folositor</i>
<i>plicticos</i>	<i>îndemânic</i>
<i>util</i>	<i>onest</i>
<i>voios</i>	<i>cordial</i>
<i>cinstit</i>	<i>bucuros</i>
	<i>anost</i>

3. Formele *grizonat* și *intinerar* sunt neliterare. Consultă DOOM³ și construiește enunțuri cu formele acceptate de normă.

---

4. Încercuiește litera corespunzătoare enunțului în care cuvântul *calitativ* este corect folosit.

- Am dat mai mulți bani pe acest telefon, dar mi-am luat ceva *calitativ*.
- Aceste cămăși sunt dintr-un material *calitativ*.
- Proiectele noastre sunt mai *calitative* decât ale voastre.
- Până la urmă, ședința foto a fost *calitativă*, așa cum ne așteptam.
- Trebuie să ținem cont de un criteriu *calitativ* atunci când luăm această decizie.

5. Subliniază varianta corectă din enunțurile de mai jos.

- Până să ne vedem, *mâncaseși/mâncasei* ceva?
- Făcuseși/Făcusei* proiectul înainte să te sun?
- Tu parcă *spuseseși/spuseseși* că ajungi cu o oră mai devreme!
- Vorbiseși/Vorbisei* cu Dan despre excursia noastră?

6. Completează enunțurile de mai jos cu formele de la modul indicativ, timpul mai-mult-ca-perfect ale verbelor dintre paranteze, conform indicațiilor date.

- ▶ Chiar nu _____ (*a citi*, I, sg.) acest basm.
- ▶ Doar noi _____ (*a veni*, I, pl.) mai devreme la serbare.
- ▶ Încă de aseară, Valentin _____ (*a termina*, III, sg.) de aranjat cărțile.
- ▶ _____ (*a lucra*, III, pl.) toată ziua, fără pauză, de aceea erau obosiți.

7. Alege forma potrivită a adjectivelor date și completează enunțurile de mai jos.

proprii

propriii

argintii

argintiii

- a. Bunicul și-a cumpărat acest teren din banii _____.
- b. Ana, crezi că _____ nori anunță ploaia?
- c. Victor s-a supărat pe _____ copii.
- d. Pentru serbare, am nevoie de pantofii mei _____.

8. Rescrie textul următor, corectând greșelile de orice fel.

Astăzi am mers cu bunica la biserică, pentru că e joia mare. Ultima oară fusesem tot cu ea, într-o zi de Duminică.

Învățăm

Adjectivele care precedă substantivele preiau de la acestea articolul hotărât (*copilul simpatic – simpaticul copil; copiii zglobii – zglobiții copii; florile frumoase – frumoasele flori*).

Adjectivele terminate în *-iu* (*propriu, cenușiu, zglobiu, argintiu* etc.) au desinența de singular *-u* (*gând propriu*) și desinența *-i* pentru plural (*bani proprii*). De aceea, când se acordă la plural, aceste adjective se scriu cu doi *-i*: primul face parte din cuvânt (din radical: *propri*), iar al doilea este desinență de plural. Dacă precedă un substantiv masculin cu formă de plural și articulat hotărât (*bani, norii* etc.), atunci adjectivele de tipul acesta se vor scrie cu trei *-i*, al treilea fiind articolul preluat de la substantiv.

- *ban propriu* (singular)
- *bani proprii* (plural, substantivul este nearticulat)
- *baniii proprii* (plural, substantivul este articulat hotărât)
- *propriii bani* (plural, articolul hotărât este preluat de la substantiv)

Analiza structurii adjectivului *propriii* este următoarea:

- *propri-* (radical)
- *-i-* (desinență de plural)
- *-i* (articol hotărât preluat de la substantiv) ⑦

Zilele săptămânii se scriu cu literă mare doar atunci când sunt la început de enunț sau când fac parte din structura unui substantiv propriu (*Mâine este Duminică Tomei*). ⑧

În română, litera *x* transcrie sunetele [ks] și [gz]. Deși nu există o regulă, se poate spune că în majoritatea cuvintelor în care *x* este între două vocale, acesta se rostește [gz]: [egzecuta], [egzil], [egzersa] etc. Pentru a verifica felul în care se rostesc cuvintele, se poate consulta DOOM³. ❶

Conform *Dicționarului explicativ al limbii române*, substantivul *altercație* are sensul de „schimb violent de cuvinte între două sau mai multe persoane”. ❷

La modul indicativ, timpul imperfect, verbul *a voi* are formele:

- *voiam*
- *voiai*
- *voia*
- *voiam*
- *voiați*
- *voiau*

Formele *vroiam*, *vroiai*, *vroia*, *vroiam*, *vroiați*, *vroiau* nu sunt acceptate de normă. ❸

1. Subliniază din lista următoare cuvintele în care litera *x* se citește [gz].

xilofon, xerox, exercițiu, exact, auxiliar, examen, complex, excentric, extenuat

2. Asociază cuvintele din prima coloană cu sinonimele din coloana a doua.

<i>vivace</i>	<i>tăcut</i>
<i>ciudat</i>	<i>brav</i>
<i>liniștit</i>	<i>vioi</i>
<i>lesne</i>	<i>ușor</i>
<i>curajos</i>	<i>straniu</i>
	<i>cordial</i>

3. Găsește cele cinci perechi de antonime în următoarea serie de cuvinte:

cuminte   *umed*   *întunecat*   *dinamic*   *solitar*   *limpede*

neclar   *static*   *neastâmpărat*   *luminos*   *uscat*

4. Încercuiește litera corespunzătoare enunțului în care substantivul *altercație* este corect folosit:

- a. Doi șoferi au avut o altercație în trafic.
- b. Mai multe persoane au fost rănite într-o altercație și au ajuns la spital.
- c. Vecinii mei au fost implicați într-o altercație fizică.
- d. În urma altercației avute, Dan s-a lovit la picior.

5. Bifează casetele corespunzătoare enunțurilor în care formele verbale subliniate sunt corect scrise.

- a. Greta, vroiai să mergi și tu cu noi la film?
- b. Dan nu vroia să-mi arate fotografiile din vacanță.
- c. Copiii voiau să mai rămână câteva zile la bunici.
- d. Am aflat de la Ioana că și voi voiați să participați la concursul de șah.
- e. Vroiam să-ți mai spun ceva, dar am uitat.

Învățăm

6. Înlocuiește prepoziția subliniată cu prepoziții din seria următoare, astfel încât enunțurile să fie corect formulate: *în, prin, la*.

► Am citit toată cartea pe tren.

► Când am fost la Paris, ne-am plimbat pe centru două zile la rând.

► Pe Cristi l-am contactat pe telefon ieri după-amiază.

► Domnul Predescu este specialist pe telecomunicații.

7. Pune „X” în casetele din dreptul enunțurilor în care numerele nu sunt folosite cu formă corectă.

a. În clasa noastră nu a luat nimeni nota unu.

b. Pe masă erau opt biscuiți, iar eu am luat doar unul.

c. Ne vedem la ora unu.

d. Dan are trei câini, iar Carla are doar unul.

8. Rescrie textul următor, corectând greșelile de orice fel.

În August, am fost cu toată familia la mare. Mi-a plăcut foarte mult, pentru că am fost cazați în localitatea 2 mai, foarte aproape de orașul Mangalia.

Prepoziția lexicală *pe* însoțește substantive care arată locul (*Am pus paharul pe masă.*) sau timpul (*Pe data de 15 septembrie începe școala.*). În limbă este însă folosită uneori nepotrivit, în locul altor prepoziții, precum:

- în (*Nu am putut să adorm pe avion.*);
- prin (*Stăm puțin pe zonă.*);
- la (*Nu am vorbit cu Dan pe telefon.*) etc. **6**

Numeralul cardinal *unu* nu are *-l* la final (*locul unu, ora unu, nota unu* etc.).

Erau patru copii în parc și m-am împrietenit cu unu. **7**

În română, lunile anului se scriu cu literă mare doar atunci când sunt la început de enunț sau fac parte din structura unui substantiv propriu (*1 Decembrie, 1 Iunie*): *Toți copiii se bucură pe 1 Iunie.* **8**

